

JAARVERSLAG 2018

SMK
JAARVERSLAG 2018

Inhoudsopgave

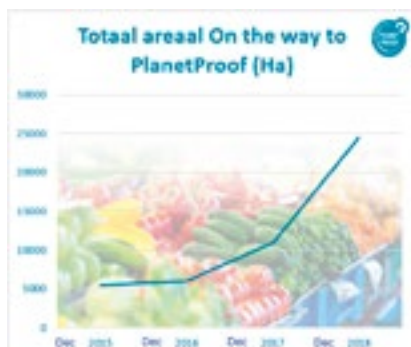
FACTS & FIGURES SMK 2018	4
1. Inleiding	7
2. Werkwijze en scope van SMK	9
3. On the way to PlanetProof / Milieukeur	11
4. EU Ecolabel	18
5. Groen Label Kas	20
6. Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur	22
7. TPAC	24
8. Projecten	25
9. Colleges en commissie in 2018	26
10. Accreditatie en certificatie	28
11. Bestuurlijke en interne zaken	30
12. Communicatie	33
13. Resultaten	36

FACTS & FIGURES SMK 2018

PLANTAARDIGE SECTOR

Op bijna **25.000 hectare** werd door bedrijven een ruim assortiment On the way to PlanetProof producten verbouwd. Een deel van de teelten vond in het buitenland plaats (België, Duitsland, Spanje, Italië, Zuid-Afrika). Ook waren er **62 bedrijven** gecertificeerd voor de handel in PlanetProof plantaardige producten.

Bedekte teelt

1.183 hectare – 206 teeltbedrijven

Open teelt aardappelen, groenten, fruit en gerst

21.533 hectare – 354 teeltbedrijven

Open teelt boomkwekerijen en bloembollentelers

1.679 hectare - 46 teeltbedrijven

Handel

62 bedrijven

Agrarisch grondgebruik (1.000 ha), 2018

Nederland	2018 ¹	Aandeel On the way to PlanetProof
Tuinbouw open grond		
Groenten	26.2	46,2%
Fruit	20.8	9,3%
Bloembollen	27.7	1,3%
Boomkwekerij	17.1	7,7%
Tuinbouw onder glas		
Groenten	5.2	17,6%
Sierteelt	3.7	1,3%

¹ Voorlopige cijfers. Bron: CBS-Landbouwtelling

NON-FOOD

36 keurmerkhouders met gecertificeerde producten, waaronder: autoreinigingsmiddelen, betonproducten, brandblussers, GFT-afvalzakken, groene elektriciteit, keukens, rubberen veiligheids- en daktegels.

Goud: 12 gecertificeerde organisaties
Zilver: 11 gecertificeerde organisaties

Goud: 20 bloemisten
Zilver: 50 bloemisten
Bron: 8 bloemisten

Goud: 5 zorginstellingen
Zilver: 41 zorginstellingen
Bron: 67 zorginstellingen

Goud: 1 groothandel

BEWERKTE EN DIERLIJKE PRODUCTEN

Eieren: 4 pluimveebedrijven, 49.000.000 Milieukeur eieren per jaar

Kleinbrood: 1 bakkerij

Bier: 1 brouwer

Zuivel: 2 producenten

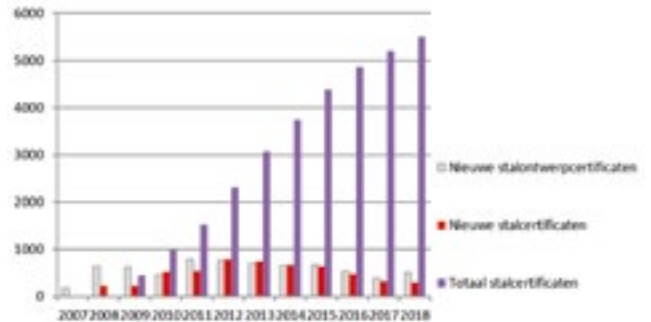
**Aangevraagd investeringsbedrag MDV-stallen
2007 t/m 2016**

- **4.5 Miljard** euro voor MIA\Vamil
- **1,5 Miljoen** euro voor Regeling groenprojecten

MDV-stalcertificaten 2007 t/m 2018

Reeds gebouwde stallen: **5.502**

Stallen nog in aanbouw: **506**

Aangevraagd investeringsbedrag GLK-kassen t/m 2017

- **8.3 miljard** euro voor MIA\Vamil
- **5.2 miljard** euro voor Regeling groenprojecten

Aantal GLK-certificaten afgegeven in de periode 1999 t/m 2017: 2.068 (in aanbouw of gebouwd).

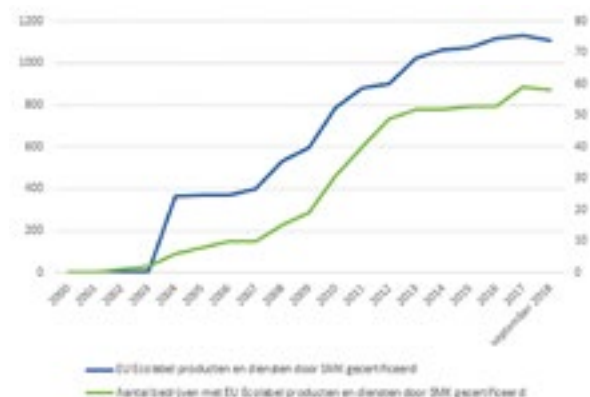
Aantal GLK-certificaten 1999 t/m 2018

- Kassen in aanbouw of reeds gebouwd: **2.126**

Kerngegevens

In totaal zijn er in de EU 70.099 producten en diensten gecertificeerd met EU Ecolabel, verdeeld over 2091 licenties¹. In Nederland zijn door SMK 1108 producten/diensten met EU Ecolabel gecertificeerd van 58 keurmerkhouders EU Ecolabel. Vanaf 2001 is er een constante groei die de laatste jaren is gestabiliseerd.

1. Stand maart 2018, zie: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/facts-and-figures.html>.

1. Inleiding

SMK kijkt terug op een bijzonder productief jaar, waarin de basis is gelegd voor verbreding en verdere groei van de toekomstige activiteiten. Die heeft plaatsgevonden op twee fronten: zowel in de plantaardige sectoren, als het op gebied van zuivel. Dit laatste ontwikkeling is allereerst mogelijk gemaakt door de opdracht die SMK ontving van Stichting Natuurlijk Melken en FrieslandCampina voor het ontwikkelen van een geheel nieuw certificatieschema 'On the way to PlanetProof' voor melk. Dat schema moest een brede scope van duurzaamheid behelzen, zowel op het gebied van klimaat, natuur en biodiversiteit als dierenwelzijn en diergezondheid. In hoog tempo is hier gedurende de zomer en het najaar aan gewerkt, en dit heeft geresulteerd in de publicatie van het schema begin december. Dat heeft Friesland Campina in staat gesteld nog voor het eind van het jaar met de eerste 'On the way to PlanetProof' gecertificeerde melk in de winkels te komen. Een grote prestatie van alle betrokken partijen.

Daarnaast is in het vroege voorjaar het geheel herziene certificatieschema 'On the way to PlanetProof' voor plantaardige producten gepresenteerd, en mede dankzij deze herziening en efficiencyslag is het aantal deelnemers voor plantaardige producten in 2018 meer dan verdubbeld. Die sterke groei is zeker ook te danken aan het Groenten-Fruit Huis, dat zich met haar leden heeft ingespannen voor de opschaling. Daarnaast blijft de rol van supermarkten van groot belang: zij vragen om duurzaam gecertificeerd product, en die vraag vertaalt zich naar de inspanning van boer of teler.

Daar waar de groei gecertificeerd areaal aardappelen, groenten en fruit fors is, blijft de groei van boom- en sierteelt nog achter. Om de boomteeltsector van dienst te zijn heeft SMK in 2018 met Stichting Groenkeur, die beschikte over een vergelijkbaar keurmerk, besloten samen verder te gaan met één keurmerk, gebaseerd op het certificatieschema On the Way to PlanetProof. Voor de boomteeltsector schept dat duidelijkheid. Daarnaast is voor die sector van belang dat bij maatschappelijk verantwoord inkopen door overheden ook consistent wordt gehandeld:

inkoopen moeten ook in de gunning bij de aanbesteding worden toegepast. Anders is er voor certificaathouders geen economische incentive om gecertificeerd te zijn. De sierteeltsector voor bloembollen en bolbloemen is nog maar op beperkte schaal actief met verduurzaming volgens On the way to PlanetProof. De eisen zijn niet eenvoudig, en de concrete vraag van marktpartijen blijft nog achter.

In 2018 is voor het eerst gewerkt met het herziene schema voor Groen Label Kas op niveau van de MIA-*V*amilregeling. Vanwege de nieuwe opzet is een beduidend kleiner dan gebruikelijk aantal deelnemers gestart, omdat dit alleen aantrekkelijk is voor de bouw van geheel nieuwe kassen, en niet bij uitbreidingen van bestaande kassen waarbij ook bestaande installaties in gebruik blijven. De herziening van Groen Label Kas was al in 2017 afgerond. Dit certificatieschema, bedoeld voor investeringen in duurzame kassen, stapt over van het beginsel van energie-efficiency naar reductie van CO₂-emissie. Dit beginsel van reductie van broeikasgasemissie wordt ook toegepast in het certificatieschema 'On the way to PlanetProof' Plantaardig, met name

voor teelt in kassen. De systematiek en het rekeninstrumentarium is hiervoor ontwikkeld, alleen de normen zijn nog niet vastgelegd. Hiervoor wordt praktijkkennis opgedaan gedurende 2018 en 2019.

Binnen de Europese Commissie is in 2018 een discussie gevoerd op welke manier het EU Ecolabel een bredere toepassing en bekendheid kan krijgen. SMK is in Nederland de 'competent body' van dit label. Een aantal nieuwe product- en dienstcategorieën zijn in 2018 aan het assortiment toegevoegd, zoals schoonmaakdiensten. De ontwikkeling van EU Ecolabel criteria voor financiële diensten loopt nog en kent daarom nog geen gebruikers. In 2018 is de groei van het aantal door SMK uitgegeven EU Ecolabel certificaten gestabiliseerd.

En dat is nog lang niet alles waar SMK in 2018 mee actief is geweest. In dit verslag geven wij een zo goed mogelijke impressie van al onze activiteiten en de resultaten die we daarmee behalen. We hopen dat u het met plezier zult lezen.

2. Werkwijze en scope van SMK

De kern van SMK is het ontwikkelen, beheren en toetsen van transparante criteria om zo duurzamer produceren en consumeren mogelijk te maken. De stichting onderscheidt zich door een multi-stakeholder aanpak: criteria ontwikkelen en toetsen in nauwe samenwerking met bedrijfsleven, wetenschappers, overheid en maatschappelijke organisaties. Zo creëert SMK als onafhankelijke non-profit organisatie niet alleen draagvlak, maar ook tastbare verduurzaming in sectoren variërend van energie tot akkerbouw.

Proces van ontwikkeling en beheer certificatieschema's						
Taken	Actoren					
	Programma Manager / Projectleider (SMK)	Expert	Begeleidingscommissie	College van Deskundigen	Certificatie-instelling	Raad voor Accreditatie
Behandelen verzoek tot ontwikkeling of uitbreiding van certificatieschema/criteria (Haalbaarheids-)onderzoek	✓			✓		
Voorstel samenstelling begeleidingscommissie	✓	✓				
Vaststellen begeleidingscommissie	✓			✓		
Ontwikkeling/advisering 1 ^e concept criteria/schema	✓	✓	✓			
Beoordeling van 1 ^e concept criteria en advies van begeleidingscommissie; aanpassingen aangeven	✓			✓		
Opstellen 2 ^e concept criteria, inclusief besluiten College van Deskundigen	✓	(✓)				
Openbare hoorzitting voor reactie op concept criteria	✓	(✓)			✓	
Verslag maken van hoorzitting + lijst met vragen en antwoorden; opstellen 3 ^e concept criteria/schema	✓					
Beoordelen verslag hoorzitting + vragen/antwoorden; aanpassingen criteria bespreken	✓	(✓)		✓		
Vaststellen definitief certificatieschema/criteria				✓		
Publiceren van certificatieschema/criteria	✓					
Afsluiten licentieovereenkomst met certificatie-instelling	✓				✓	
Proces van controles						
Taken	Actoren					
Controleren en certificeren van producten					✓	
Controleren van totstandkoming van criteria en beheer schema's volgens ISO/IEC 17065	✓					✓
Controleren op audits en uitgave certificaten					✓	✓

In de criteriaontwikkeling wordt in toenemende mate rekening gehouden met de Sustainable Development Goals en de klimaatdoelstellingen van Parijs. SMK wil haar keurmerkhouders, die zich inspanssen voor de uitvoering van deze duurzaamheidsdoelen, hiermee faciliteren en werkt eraan om beter inzichtelijk te maken welke concrete resultaten worden geboekt en welke prestaties de keurmerkhouders leveren.

De vraag naar diensten neemt toe door de wens van bedrijven zich te onderscheiden en een toenemende vraag naar beleidsinstrumenten voor verduurzaming door (lokale) overheden. Door professionaliteit, kennis van zaken en bevoegdheid biedt SMK haar partners integrale en effectieve oplossingen. De toenemende vraag is zeker ingegeven door het alsnog groeiende maatschappelijke belang in verduurzaming en de kansen die met name het bedrijfsleven ziet met een positieve bijdrage zakelijk succes te boeken.

Om deze verduurzaming mogelijk te maken beschikt SMK over een beproefd instrumentarium. Binnen de programma's Milieukeur (inclusief Barometers), On the way to PlanetProof, Groen Label Kas (GLK) en Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur (MDVA) staat het proces om te komen tot criteria centraal. Met de commissie TPAC toetst SMK of nationale en internationale certificatiesystemen voor hout voldoen aan de Nederlandse Inkoopcriteria voor duurzaam hout.

In deze programma's wordt veel zorg en tijd besteed om

stakeholders vanuit markt, overheid, maatschappelijke organisaties en wetenschap bij dit proces te betrekken:

- de leden van de Colleges/Commissie van Deskundigen worden geworven uit de geledingen van alle stakeholders. De Colleges besluiten onafhankelijk en zijn verantwoordelijk voor het vaststellen, dan wel toetsen van de criteria;
- de Colleges beoordelen de inbreng van stakeholders en koppelen die ook terug aan betrokkenen. Dit zorgt voor een onafhankelijke en transparante procesgang; een van de kernwaarden van de werkwijze van SMK.
- inbreng uit sectoren bij ontwikkeling vindt plaats via begeleidingscommissies waarin vooral producenten zitting hebben;
- voor specialistische kennis worden onderzoeks- en adviesbureaus ingehuurd;
- voor de openbare hoorzittingen wordt een actief uitnodigingsbeleid gevoerd;
- de SMK programmamanagers en projectleiders zijn vaardig in het omgaan met de veelheid aan stakeholders en hebben begrip voor de verschillende standpunten en belangen.

Voor het EU Ecolabel certificeert SMK (overwegend) Nederlandse producten en diensten. Samen met de andere Europese Competent Bodies en de Europese Commissie in Brussel werkt SMK mee aan de ontwikkeling van de eisen voor dit keurmerk.

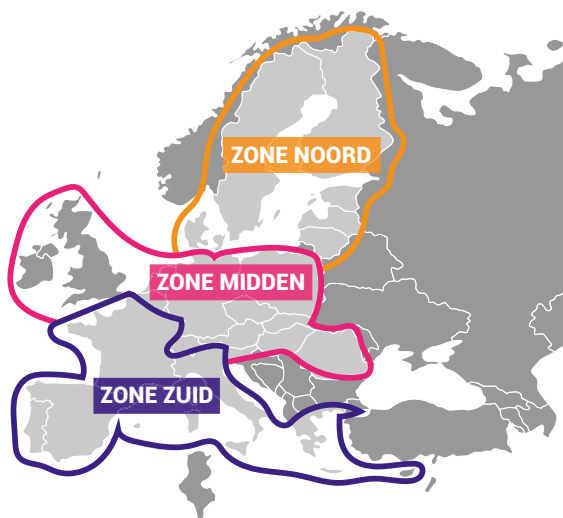

3. On the way to PlanetProof / Milieukeur

De naam Milieukeur verdwijnt stap voor stap voor alle agro/food producten en daarvoor komt de nieuwe naam 'On the way to PlanetProof' in de plaats. De naamswijziging is twee jaar geleden ingezet om de aantrekkingskracht van het keurmerk bij consumenten en internationaal te vergroten. Inmiddels werpt dat ook zijn vruchten af. On the way to PlanetProof / Milieukeur is een prominent programma binnen SMK. Allereerst is dat vanwege de veelheid aan producten en diensten waar dit programma zich op richt: zowel agro food plantaardig en dierlijk als non-food. De eisen van On the way to PlanetProof / Milieukeur vinden brede toepassing: bij bedrijven die het Milieukeur certificaat verwerven, en in aanpalende programma's zoals Groen Label Kas (GLK) en de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV). Inkoopers verwijzen naar de Milieukeur eisen. In de nieuwe aanbestedingsregelgeving is het mogelijk rechtstreeks naar onafhankelijke keurmerken te vragen. Ook banken houden rekening met keurmerken bij het toekennen van bedrijfsfinanciering en bieden korting op rentetarieven bij kredieten. Dit alles biedt de nodige economische en commerciële kansen voor certificaathouders.

Het programma On the way to PlanetProof / Milieukeur behelst het ontwikkelen en beheren van criteria voor producten, diensten en bedrijfsprocessen. Toepassing van deze criteria en onafhankelijke certificering hierop, leidt tot onderscheidend vermogen in de markt, waarmee een stimulans uitgaat voor verduurzaming. De criteria van On the way to PlanetProof / Milieukeur hebben betrekking op de diverse belangrijke duurzaamheidsaspecten van het product of de dienst: van grondstoffen, circulariteit, klimaat-effecten, energie- en watergebruik, tot schadelijke stoffen, verpakking en afval.

Per 1 januari 2019 zijn er 22 certificatieschema's voor productgroepen, inclusief Barometers. Deze worden jaarlijks herzien en verbreed. De meeste SMK-certificatieschema's zijn onderdeel van de scope van de Raad voor Accreditatie (zie pagina 29). Per 1 maart 2018 zijn de 12 certificatieschema's voor plantaardige producten overigens sterk gereduceerd, omdat alle plantaardige producten per klimaatregio vanaf die datum onder één certificatieschema vallen.

Klimaatregio's

Agro/food certificatieschema's omvatten criteria voor meerdere producten. Het certificatieschema On the way to PlanetProof Plantaardige producten omvat de teelt van akkerbouwgewassen, groente, fruit en sierteeltproducten uit de open en bedekte teelt. Vanwege de vraag van afnemers naar jaarrond beleving zijn er ook schema's voor buitenlandse productiegebieden, met name Zuid-Europa.

Het certificatieschema On the way to PlanetProof / Milieukeur Dierlijke producten is uitgewerkt in criteria voor melk

en eieren (legkippen). De certificatieschema's voor varkens, vleeskuikens en vleesvee zijn per 1 januari 2019 op non actief gesteld. Hiervoor is uit de markt geen belangstelling. Voor de verwerking van producten zijn aanvullend criteria uitgewerkt in het certificatieschema On the way to PlanetProof / Milieukeur Bewerkte en verwerkte producten.

Per 1 januari 2019 zijn er 922 bedrijven met On the way to PlanetProof of Milieukeur gecertificeerde agro/food en non-food producten en diensten, inclusief Barometerhouders Duurzaam Terreinbeheer, Duurzame Bloemist, Duurzame Evenementen, Duurzame Groenten & Fruit en de Milieuthermometer Zorg. In 2018 telde SMK 2 be- en verwerkers die gecertificeerd zijn voor Milieukeur producten (bier en broodproducten), waarvan één in de loop van het jaar is gestopt, en 2 voor On the way to PlanetProof (zuivel).

POSITIONERING VAN ON THE WAY TO PLANET-PROOF / MILIEUKEUR EN DE OVERHEID

Al enige jaren is de overheidsfinanciering van het programma On the way to PlanetProof / Milieukeur veranderd van een programmagerichte financiering naar een zakelijke transactie, gebaseerd op voordelen voor de overheid in ruil voor een beperkte financiële deelname. Als tegenwicht nemen de bijdragen van het groeiend aantal keurmerkhouders licht toe. Ontvang SMK voor het programma in 2011 nog €562.200 van de overheid, vanaf 2015 is dat nog maar €100.000. Deze beperkte financiering van de overheid voor het programma Milieukeur is in 2018 voor het laatst verstrekt. De consequentie is dat het programma voorlopig verlieslijdend is en SMK voor het voeren van het programma afhankelijker wordt van bijdragen uit de markt. Dit kan met name consequenties hebben voor investeringen in verdere verbetering en het steeds ophogen van de ambities, waarvoor SMK een onderzoeksbudget aanhoudt.

Naast de contacten met het Ministerie van IenW onderhoudt SMK voor On the way to PlanetProof / Milieukeur ook nauwe contacten met het Ministerie van LNV. Veel criteria die in het certificatieschema zijn opgenomen hebben aansluiting bij het beleid van het Ministerie, met name waar het de verduurzaming van de landbouw betreft op de thema's gewasbescherming, biodiversiteit, natuur, broeikasgassen en bodemvruchtbaarheid. Mede om die reden blijft SMK het Ministerie interesseren in versterking van de relatie. SMK streeft ernaar haar onderzoek meer collectief te laten financieren, gezien ook de grotere en collectievere belangen gelet op de brede toepassing van het keurmerk.

AGRO/FOOD - PLANTAARDIG

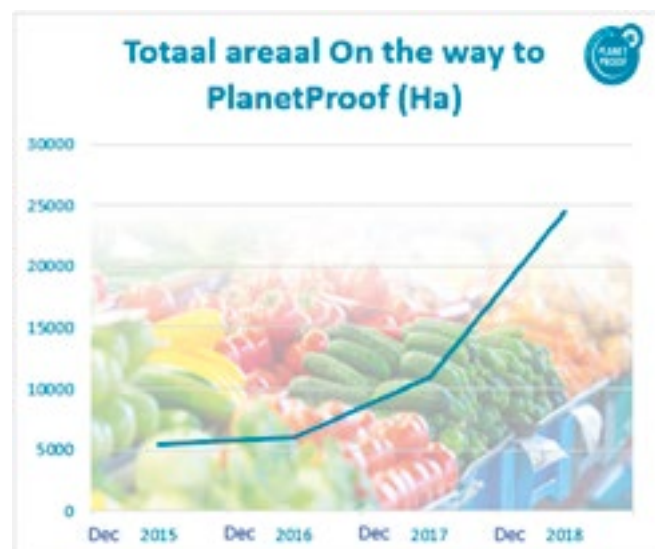
Begin 2018 is, twee maanden later dan normaal gepland, het geheel herziene certificatieschema voor plantaardige producten gepresenteerd. Bij die gelegenheid is het schema ook 'On the way to PlanetProof' genoemd. Het schema heeft een sterk gewijzigde opzet gekregen doordat alle categorieën plantaardige producten nu in één schema zijn opgenomen, de focus ligt op thema's natuur en biodiversiteit, klimaat, water, energie en milieu en de controle efficiënter is ingericht. Dit alles maakt het mogelijk voor grotere groepen telers om aan het programma deel te nemen. Dit blijkt ook uit de toename van het aantal telers in 2018. Behalve de betere toegankelijkheid van het schema is ook de inzet van het GroentenFruit Huis en haar leden van groot belang geweest voor de opschaling. Een aantal handelshuizen en coöperaties, zoals de Greenery en Fruitmasters, hebben de nodige tijd en moeite gestoken in het begeleiden en ondersteunen van de telers, hetgeen nodig was om de andere werkwijze eigen te maken. SMK dankt deze partijen voor al hun inzet.

Areaal

In de aanloop naar het nieuwe certificatieschema en vanwege de toenemende vraag van supermarkten naar gecertificeerd product, is in 2018 het areaal plantaardige producten met PlanetProof certificaat meer dan verdubbeld naar een totaal areaal van 24.395 hectare. Vooral de open AGF-teelt draagt hieraan bij met een groei van 147%; ook het areaal bedekte teelt nam toe met 77%. De sierteelt kende een bescheiden groei van 9%. Het aantal handels- en teeltbedrijven in Nederland en het buitenland groeide met 87% naar 668.

Mede vanwege de internationale belangstelling voor duurzamer product, zowel voor import als voor export, heeft SMK vanaf 2016 geïnvesteerd in de ontwikkeling van een nieuwe internationale naam 'On the way to PlanetProof'. De belangstelling is met name ook te danken aan de sterke export en handelspositie van Nederland. De nieuwe naam wordt inmiddels al volop toegepast. De oude naam Milieukeur is voor plantaardige producten per eind 2018 niet langer in gebruik.

Behalve in Nederland vindt er ook gecertificeerde teelt plaats in Duitsland, België, Spanje, Italië en Zuid-Afrika. De bedekte gecertificeerde teelt in Spanje is snel groeiend en betreft die in onverwarmde en onbelichte kassen; in Zuid-Afrika wordt citrus geteeld. De Spaanse en Italiaanse

certificaathouders produceren in opdracht van Nederlandse partijen om daarmee jaarrond de afzet van gecertificeerde producten te kunnen waarborgen. Om On the way to PlanetProof te positioneren ten opzichte van andere nationale en internationale standaarden is deze standaard opgenomen in de internationale Standards Map, een onafhankelijk online platform voor duurzaamheidskeurmerken.

Voor de Barometer Duurzaam Terreinbeheer is het aantal deelnemers in 2018 verder afgenomen. Dit is te verklaren uit het wettelijk verbod tegen het toepassen van bestrijdingsmiddelen in niet-landbouwkundig gebruikte terreinen, waardoor de certificaten op het niveau 'Toepassers glyfosaat' en Brons kwamen te vervallen. Er is echter ook een hechte groep (23) certificaathouders die het Barometercertificaat op Zilver en Gouden niveau heeft behouden. Het betreft met name overheden, waterbedrijven en waterschappen die hun voorbeeldrol richting stakeholders willen profileren.

Boom- en sierteelt

In 2018 is uitvoering gegeven aan de afspraken die SMK met de Stichting Groenkeur heeft gemaakt, ten einde samen één certificatieschema voor de boomteelt te voeren. Dit is het schema 'On the way to PlanetProof, omdat dit verreweg de meeste deelnemers telde. Eind 2018 zijn de resterende deelnemers van Groenkeur vrijwel allemaal overgestapt.

Een enkele boomteler blijft op basis van het certificatieschema On the way to PlanetProof het label Groenkeur gebruiken, hetgeen ook is toegestaan. Door de krachten te bundelen kan het beheer van het schema op termijn tegen lagere kosten per deelnemer. Daarvoor zal het aantal deelnemers ook moeten groeien. Dit is met name afhankelijk van de mate waarin opdrachtgevers van boomtelers, in de praktijk vaak overheden, ook daadwerkelijk maatschappelijk verantwoord inkopen. Ondanks dat in aanbestedingen wel om duurzaam geteeld product wordt gevraagd, blijkt dat in de praktijk bij de daadwerkelijke inkoop de laagste prijs alsnog de doorslaggevende factor. Samen met de sector wil SMK zich ervoor inzetten om het voeren van het keurmerk meer waarde te geven door met name aandacht te vragen bij overheden voor handhaving van maatschappelijk verantwoord inkoopbeleid.

Op het gebied van sierteelt beschikt SMK over een certificatieschema voor bloembollen. Het aantal deelnemers is in

Marjolijn Sonnema, Directeur Generaal Agro van het ministerie van LNV kreeg de eerste pakken Campina melk met het On the way to PlanetProof certificaat in december overhandigd door melkveehouders Niels Wassenaar en Ard van Veen: "Ons ministerie werkt hard aan verduurzaming van de landbouwsector. Minister Carola Schouten heeft onlangs haar Kringloopvisie gepresenteerd. Dat zoveel melkveehouders zo snel acteren op 'PlanetProof', en op deze wijze invulling geven aan de Kringloopvisie, vinden wij heel bijzonder. Zij werken hier ontzettend hard voor en verdienen daarvoor een hogere vergoeding."

2018 gegroeid van zes naar acht, een nog beperkt aantal. Een tweetal kwekers van bolboemen (die de bollen 'broeien' tot snijbloemen) is in 2018 eveneens toegetreden. Hiermee is het assortiment sierteelt verder verbreed. De verwachting is dat het aantal siertelers in 2019 verder zal toenemen, met name vanwege de vraag van supermarkten naar duurzaam product.

SMK voert daarnaast Barometer Duurzame Bloemist, waarbij er criteria gelden voor inkoop van duurzame bloemen en planten (onder andere Biologisch en On the way to PlanetProof) en bedrijfsvoering. Het aantal deelnemers aan de Barometer duurzame bloemist is in 2018 gestaag gegroeid. Een ketenpartij met wie SMK afspraken wilde maken over opschaling naar een landelijke dekking van duurzame bloemisten, heeft uiteindelijk eind 2018 gekozen voor de introductie van een eigen label. De criteria hiervoor hebben zoveel treffende gelijkenis dat SMK de betreffende partij heeft verzocht het label terug te trekken. De keten in kwestie heeft daar begin 2019 gehoor aan gegeven.

AGRO/FOOD – DIERLIJK

In 2018 is aan het programma Dierlijk een belangrijke impuls gegeven dankzij de opdracht die SMK ontving voor

het ontwikkelen van een certificatieschema voor melk. Deze opdracht kwam allereerst van de Stichting Natuurlijk Melken 2050, met steun van de drie Noordelijke provincies. Vervolgens heeft FrieslandCampina zich aangesloten als mede opdrachtgever. In relatief korte tijd is een zware inspanning gedaan om tot een maatschappelijk gedragen certificatieschema te komen, dat voor de sector ook uitvoerbaar is. Daarbij is naast standaard voorwaarden, zoals weidegang, ingezet op eisen op het gebied van natuur, biodiversiteit, klimaat, dierenwelzijn en diergezondheid. De combinatie van deze eisen zijn dermate ambitieus dat circa 10% van de melkveehouders in Nederland hieraan kan voldoen.

Vanuit de retail is het concept met veel belangstelling ontvangen en dat heeft erin geresulteerd dat FrieslandCampina in staat was de eerste pakken 'On the way to PlanetProof' melk al eind 2018 in het winkelschap te krijgen. In 2019 zal blijken in hoeverre ook andere zuivelketens van het certificatieschema gebruik zullen maken. De verwachtingen hiervoor zijn positief.

Naast zuivel voert SMK ook een certificatieschema voor eieren, waarin een aantal duurzame koplopers in de sector, met name Rondeel en Kipster, deelnemen.

In de dierlijke vleesproductie is er de laatste tijd weinig belangstelling voor certificatie op het gebied van milieuaspecten. Dat is een zorgelijke ontwikkeling, omdat de impact van de dierlijke vleesproductie juist relatief groot is op het milieu. De focus in de sector, in het bijzonder de

varkens- en de pluimveesector ligt vrijwel geheel op dierenwelzijn. Supermarkketens maken hierin eenzijdige keuzes, als gevolg waarvan de producenten geen afzetkanalen meer zien voor diervriendelijker én milieuvriendelijk geproduceerd vlees. Vanuit SMK ligt de focus op een aantal sectoren (groente, fruit en zuivel) waar gewerkt wordt aan een duurzamere productie aan de hand van het certificatieschema On the way to PlanetProof. Deze combinatie van factoren heeft ertoe geleid dat de certificatieschema's Milieukeur voor vleesproducten per 2019 zijn geïnactiveerd. Indien er nieuwe belangstelling uit de markt komt, kan SMK het schema actualiseren. Het certificatieschema voor eieren blijft uiteraard wel actief en heeft ook de nieuwe naam 'On the way to PlanetProof' aangenomen.

In 2018 waren er:

- 176.000 legplaatsen met Milieukeur bij 4 pluimveebedrijven die ruim 49 miljoen eieren met Milieukeur opleverden;
- 30.000 dierplaatsen met Milieukeur bij 1 pluimveebedrijf (deze certificaathouder is in 2018 gestopt).

NON-FOOD

Het Milieukeur programma non-food omvat een breed scala aan producten en diensten. Milieukeur non-food stelt uitsluitend criteria op voor:

- productgroepen waarvoor (nog) geen EU Ecolabel is;
- productgroepen waarvan de criteria voor het EU Ecolabel niet toereikend worden geacht in relatie tot het Nederlandse milieubeleid;
- producten met alleen een nationale betekenis.

Voor productgroepen waarvoor EU Ecolabel op latere datum dan Milieukeur criteria ontwikkelt, brengt SMK de ervaring met Milieukeur in. Bij een herziening van de Milieukeur criteria wordt geprobeerd deze zoveel mogelijk op één lijn te brengen met de EU Ecolabel criteria.

In 2018 zijn er 36 bedrijven die producten of diensten leveren met Milieukeur non-food. De criteria voor Milieukeur non-food zijn (inter)nationaal richtinggevend voor met name brandblusmiddelen en groene elektriciteit. Datzelfde geldt ook voor de Milieuthermometer voor zorginstellingen en ziekenhuizen, die de duurzaamheidsmaatregelen van zorgaanbieders concreet maakt en borgt met een certificaat. De eisen van de Milieuthermometer zijn in 2018 flink aangescherpt en zetten in op een stevige CO₂-reductie, een circulaire bedrijfsvoering, minder medicijnresten in het afvalwater en een duurzamer inkoopbeleid, catering en voeding. Dit zorgt voor een koppeling met de Green Deal Duurzame Zorg 2.0 van oktober 2018, het vervolg op de Green Deal Zorg uit 2015. Verder is ook de aansluiting bij de Energy Efficiency Directive verbeterd, wat heeft geresulteerd in een vrijstelling voor de energie-audit bij certificering met de Milieuthermometer. Zo'n audit is voor grote zorginstellingen volgens deze Europese Richtlijn wettelijk verplicht. Voor deze Milieuthermometer zijn er 5 zorginstellingen gecertificeerd op 'Goud', 41 op 'Zilver' en 67 op het 'Bronzen' niveau. Het aantal certificaathouders blijft gestaag groeien.

De milieu-effecten van rubbergranulaat bij kunstgrasvelden zijn in 2018 onderzocht door het RIVM¹, als gevolg van de belangstelling voor de gezondheids- en milieueffecten van secundair rubber infill. Onder verwijzing naar dit nieuwe RIVM-onderzoek is besloten om het certificatieschema veiligheidstegels, in-situ vloeren en infill voor kunstgrasvelden niet te verlengen per 15 november 2018. De risico's die zich voordoen in de beheersfase van kunstgrasvelden geven aanleiding terughoudend te zijn met de continuering van Milieukeurcertificering van infill (productcertificaat). Er geldt een overgangperiode van een half jaar voor de uitfasering van de bestaande Milieukeurcertificaten voor infill. Nieuwe certificaten kunnen niet meer worden aangevraagd of uitgegeven. Als er een breed maatschappelijk draagvlak is, staat SMK positief tegenover de ontwikkeling van een eisenpakket voor het totale kunstgrassysteem, inclusief onderlagenpakket, infill van alternatieve materialen zoals kurk, aanleg/onderhoud/renovatie, beheer en het afdankstadium.

.....
1. Verkenning milieueffecten rubbergranulaat bij kunstgrasvelden, juni 2018, www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2018/Juli/Verkenning_milieueffecten_rubbergranulaat_bij_kunstgrasvelden

4. EU Ecolabel

Het EU Ecolabel is het milieukeurmerk van de Europese Unie voor non-food producten en diensten. De criteria zijn gebaseerd op de hele levenscyclus van een product of dienst. Van grondstoffen, energiegebruik tot schadelijke stoffen en afval, van circulaire economie tot klimaat-effecten. De EU Ecolabelcriteria weerspiegelen een link met de circulaire economie. De aandacht voor (eco-) ontwerp, levensduur, reparatiebaarheid en de inzet van gerecyclede grondstoffen neemt toe. Onderzoek naar de bijdrage van EU Ecolabel aan de Sustainable Development Goals staat de komende jaren op het programma.

EU Ecolabel steeds meer zichtbaar in de Nederlandse retail

EU Ecolabel is het enige Europese milieukeurmerk en onderscheidt zich daarin van de nationale milieukeurmerken, zoals het Nederlandse Milieukeur en de Duitse Blaue Engel. Mede als vervolg op het REFIT-rapport van 2017 heeft de Europese Commissie een traject gestart voor strategie-ontwikkeling, met als doel de uptake van EU Ecolabel te vergroten, vooral in productgroepen en diensten waar veel milieuwinst te behalen valt. Verder is in 2018 een begin gemaakt met EU Ecolabel voor financiële producten, als gevolg van het in maart 2018 gepubliceerde Action Plan Sustainable Finance van de Europese Commissie. De eerste stap is de ontwikkeling van een Europese 'taxonomie' voor groene investeringsfondsen (wat is 'groen' en wat niet?). Streven is de ontwikkeling van criteria voor EU Ecolabel af te ronden in 2020.

Een ander gevolg van de REFIT-resultaten is de intensivering van de communicatie-activiteiten voor EU Ecolabel door de Commissie in 2018, in samenwerking met de lidstaten. Ook SMK heeft zich hiervoor actief ingezet in 2018 en heeft ook een presentatie over dit onderwerp gegeven in de EU Ecolabeling Board (EUEB: bestuur van het Europees Ecolabel, waarin nationale overheden, industrie en handel, milieu- en consumentenorganisaties en de nationale bevoegde instanties zitting hebben).

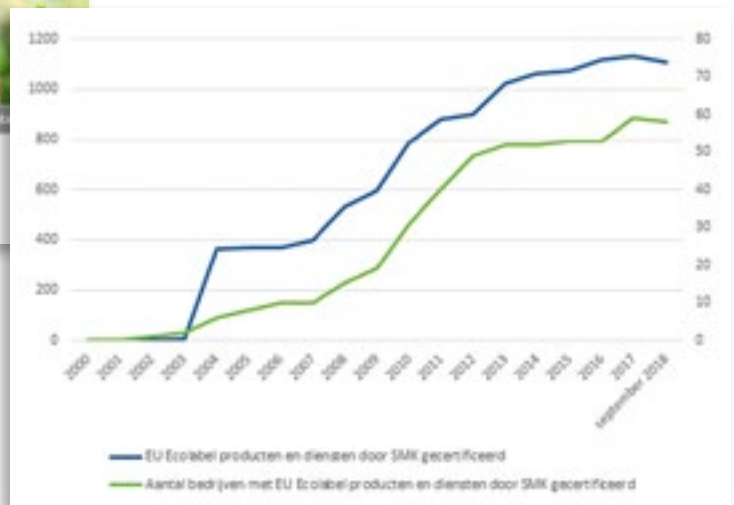
In haar rol als bevoegde instantie heeft SMK vier belangrijke taken:

1. ontwikkeling en herziening van criteria: SMK draagt bij aan de ontwikkeling en herziening van EU Ecolabel criteria door het organiseren van de input vanuit Nederland in de Europese discussie;

2. certificering van aanvragen: SMK beoordeelt aanvragen en kent het EU Ecolabel certificaat toe aan kandidaat-producten die aan de criteria voldoen. Om afstemming en harmonisatie op Europees niveau te waarborgen, neemt SMK actief deel aan het 'Competent Body Forum' zowel via bijeenkomsten als 'virtueel'. In 2018 waren 1108 producten gecertificeerd van 58 bedrijven. In 2017 waren dat 1.130 producten van 59 bedrijven;
3. advies aan lenW en zitting in het Regelgevend Comité namens lenW: SMK adviseert het Ministerie over haar stempositie op voorstellen van de EUEB en de Commissie voor nieuwe en herziene criteria. Daarin wordt SMK ondersteund door het College van Deskundigen non-food van SMK.

SMK vertegenwoordigt Nederland in de EUEB en vervult de functie van vicevoorzitter. SMK heeft in 2018 concreet:

- stemadvies aan lenW uitgebracht voor de vaststelling van de EU Ecolabel criteria voor schoonmaakdiensten;
- stemadvies aan lenW uitgebracht voor de vaststelling van de EU Ecolabel criteria voor smeermiddelen;
- stemadvies aan lenW uitgebracht voor de vaststelling van de EU Ecolabel criteria voor kopieerpapier, tissuepapier/-producten;
- advies over schriftelijke stemming uitgebracht aan lenW over verlenging van de overgangsperiode voor EU Ecolabelhouders om te voldoen aan de herziene eisen van de diverse detergentenproductgroepen;
- advies over schriftelijke stemming aan lenW uitgebracht over ongewijzigde verlenging van criteria voor diverse productgroepen: bedrukt papier, matrassen, absorberende hygiëneproducten en rinse-off cosmetische producten;

- advies over schriftelijke stemming aan Ministerie van IenW uitgebracht over een amendement van de EU Ecolabelcriteria voor diverse schoonmaakmiddelen (voor harde oppervlakken: o.a. alles- en sanitair reinigers, (machine-)afwasmiddelen/ wasmiddelen voor particulier/institutioneel gebruik;
  - de activiteiten gevolgd van het dossierteam IBDT Circulaire Economie, waaraan IenW en andere betrokken Ministeries deelnemen.
4. helpdesk en actief informeren van belanghebbenden: SMK biedt eerstelijns ondersteuning bij de verwerving van het EU Ecolabel. Daarnaast informeert SMK belanghebbenden over de ontwikkeling en herziening van criteria.

De constante groei in de jaarlijkse afdrachten van certificaathouders sinds 2001 is de laatste jaren gestabiliseerd. Dit komt door belangrijke mutaties in het certificatiebestand, bijvoorbeeld contractbeëindiging voor 40 televisie modellen (o.a. criteria verouderd) of private label schoonmaakproducten voor Duitse supermarkten die tegenwoordig niet meer worden geproduceerd onder een Nederlandse EU Ecolabel licentie.

De interesse voor mogelijke EU Ecolabel certificering bleef ook in 2018 toenemen. Wekelijks wordt SMK benaderd door diverse bedrijven die overwegen het EU Ecolabel aan te vragen. Deze belangstelling komt uit de hele wereld: onder andere de Verenigde Staten (smeermiddelen – het EU Ecolabel certificaat is geaccepteerd voor de Amerikaanse vessel general permits), China en Pakistan (textiel), Rusland (bodemverbeters). Hierdoor neemt de helpdeskfunctie een steeds belangrijker plaats in binnen het werk van SMK als Competent Body, en is de certificeringinspanning nog weer toegenomen.

De belangrijkste interesse, ook van de groothandel, betreft de certificering van was- en reinigingsmiddelen en zepen. Deze zijn veelal bestemd voor Europese en binnenlandse professio-

nele toepassing, mede gerelateerd aan de maatschappelijk verantwoord inkopencriteria van de overheid. Verder stijgt het aantal in Nederland gecertificeerde verven van verschillende producenten gestaag, zowel voor de professionele als de particuliere markt.

KERNGEGEVENS CERTIFICERING

In totaal zijn er in de EU 70.099 producten en diensten gecertificeerd met EU Ecolabel, verdeeld over 2091 licenties². In Nederland zijn door SMK 1108 producten/diensten met EU Ecolabel gecertificeerd van 58 keurmerkhouders EU Ecolabel (zie grafiek: bedrijven kunnen over meerdere licenties beschikken). Vanaf 2001 is er een constante groei die de laatste jaren is gestabiliseerd. Dit komt door belangrijke mutaties in het certificatiebestand, bijvoorbeeld contractbeëindiging voor 40 televisies (o.a. criteria verouderd) of private label schoonmaakproducten voor Duitse supermarkten die tegenwoordig niet meer worden geproduceerd onder een Nederlandse EU Ecolabel licentie. Per productgroep is de EU Ecolabel certificering in Nederland als volgt verdeeld:

- Productgroep reiniging, schoonmaak, verzorging: 29 bedrijven met 253 producten voor allesreinigers, handafwasmiddelen, machineafwasmiddelen, wasmiddelen en zepen
- Productgroep papier: 5 bedrijven met 677 producten voor tissue papier, grafisch papier en bedrukt papier
- Productgroep toeristische accommodaties: 3 hotels en 1 hostelketen (22 vestigingen)
- Smeermiddelen: 13 bedrijven met 54 producten
- Groeimateriaal: 1 bedrijf met 29 producten
- Verf en vernis: 5 bedrijven met 32 producten
- Textiel: 1 bedrijven met 38 producten

2. Stand maart 2018, zie: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/facts-and-figures.html>

5. Groen Label Kas

Groen Label Kas

Een Groen Label Kas (GLK) is van toepassing op de investering in een tuinbouwkas voor het bedrijfsmatig telen van tuinbouwgewassen met een lagere milieubelasting. Een Groen Label Kas draagt daarom bij aan verduurzaming van de glastuinbouw en voldoet aan strenge milieueisen op onder meer de thema's:

- Klimaat
- Energie
- Gewasbescherming
- Waterkwaliteit en -kwantiteit
- Lichthinder

In 2018 heeft een ingrijpende herziening plaatsgevonden voor de Groen Label Kas criteria. Deze herziening was ingegeven door de kaders die vanuit de overheid zijn gesteld en waarbij meer focus ligt op maatregelen die volgen uit het klimaatakkoord van Parijs. De grote wijziging van Groen Label Kas is dat niet langer energie-efficiëntie als maatstaf geldt waarbij de efficiënte omzetting van fossiele brandstof in elektriciteit en/of warmte wordt beloond, maar dat er een norm is gesteld voor de maximale uitstoot van broeikasgassen (CO₂-emissie). Voor niveau A (Groenregeling) geldt vanaf oktober 2017 als norm 45 kg CO₂/m². Dit is de maximale CO₂-emissie ten behoeve van zowel warmte als elektriciteit. Alle ingekochte elektriciteit dient groen te zijn en afkomstig van duurzame bronnen.

Vanaf 1 januari 2018 zijn de schema's van niveau A en B samengevoegd in één schema. Bij niveau B (MIA/Vamil-regeling) zijn de eisen lichter ten opzichte van niveau A. De maximale CO₂-emissie wordt alleen berekend aan de hand van de geproduceerde warmte en de ingekochte elektriciteit hoeft niet te voldoen aan de groene stroom eis. Een aanvullende wijziging is dat de berekening voor extensief versus intensief niet meer plaatsvindt in aardgasequivalenten, maar uitgedrukt wordt in CO₂-emissie. Een bedrijf is energie-intensief vanaf 20 kg CO₂/m² en daaronder extensief. Het bekende

energie certificaat is nu omgebouwd naar een CO₂-rekenmodule. Deze berekent of een kas energie extensief of intensief is, de CO₂-emissie en het aandeel duurzame energie.

Dit betekent dat bij de bouw van kassen met name rekening moet worden gehouden met een sterke vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen als primaire energiebron voor de productie van elektriciteit, warmte en CO₂. Inzetten van duurzame energiebronnen (aardwarmte, zon en wind) en maatregelen die warmteverliezen terugdringen, worden zoveel mogelijk gestimuleerd.

Groen Label Kassen kunnen deelnemen aan de overheidsregelingen MIA en Vamil, en/of de Regeling groenprojecten en het Borgstellingfonds. In het laatste kwartaal van 2017 zijn nog een relatief groot aantal kassen (41) gemeld op versie GLK12 niveau B. De nieuwe en strengere eisen in de versie GLK13 hebben op korte termijn geleid tot een flinke daling van het aantal aanmeldingen voor Groen Label Kas. Vanuit de sierteelt waren er 11 aanmeldingen (bloembollen, vaste planten, snijbloemen, potplanten, perkgoed) en vanuit de vruchtgroente 7 aanmeldingen (paprika, komkommer, sla). De eisen voor het toepassen van buitengevels zijn verruimd voor het gebruik van sandwichpanelen over de hele gevel, zodat onder meer ook meerlaag stulpen-systemen in aanmerking kunnen komen voor certificering. Het certificatieschema is met ingang van 1 januari 2019 ongewijzigd verlengd en zal in de eerste twee kwartalen worden geëvalueerd in hoeverre de terugloop tijdelijk is of niet.

Het aangevraagd investeringsbedrag GLK-kassen 1999 t/m 2017 is conform opgave RVO:

- 8,3 miljard euro voor MIA/Vamil
- 5,2 miljard euro voor Regeling groenprojecten

Aantal GLK-certificaten afgegeven in de periode 1999 t/m 2018: 2126 (in aanbouw of gebouwd).

6. Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur

Een Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV)-stal is een veestal met een lagere milieubelasting, met maatregelen voor diergezondheid en dierenwelzijn en draagt daardoor bij aan verduurzaming van de veehouderij.

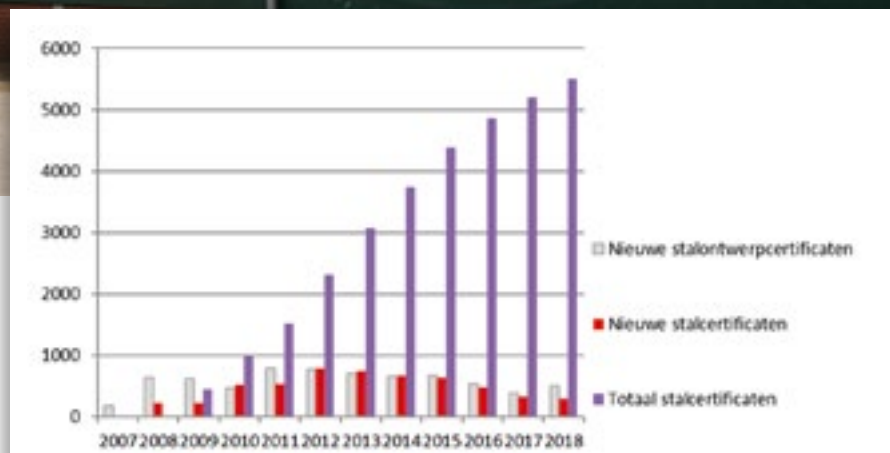
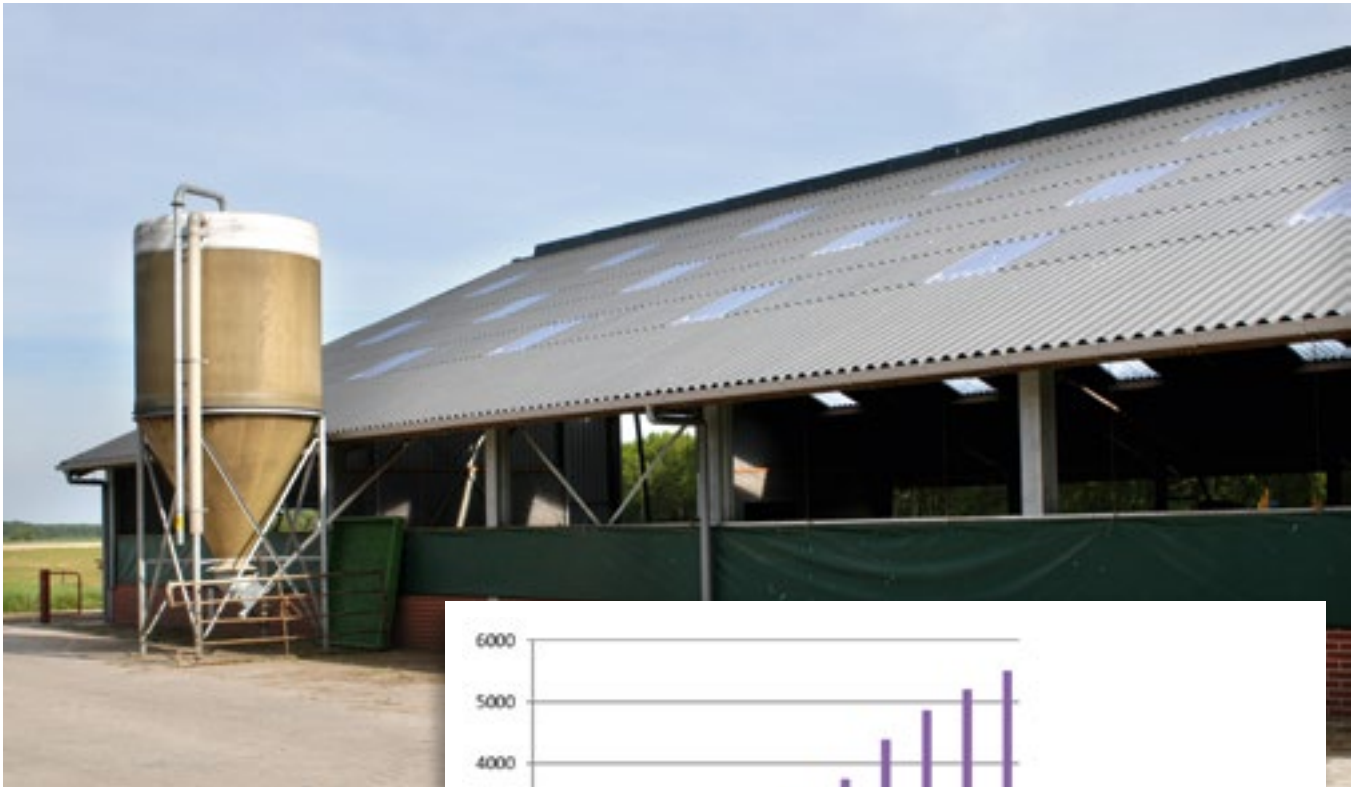
Criteria zijn ontwikkeld voor stallen van diverse diersoorten:

1. Konijnenstallen (3 diercategorieën)
2. Melkgeiten- en melkschapenstallen
3. Melkveestallen
4. Pluimveestallen (eenden, kalkoenen, leghennen, vleeskui-
kens – 7 diercategorieën)
5. Varkensstallen (5 diercategorieën)
6. Viskwekerijen
7. Vleeskalverstallen (2 diercategorieën)
8. Vleesveestallen (2 diercategorieën)

Een MDV-stal voldoet aan strenge duurzaamheidseisen op de thema's:

- Ammoniakemissie
- Bedrijf & omgeving
- Brandveiligheid
- Diergezondheid
- Dierenwelzijn
- Klimaat
- Fijnstof

De criteria van de Maatlat Duurzame Veehouderij worden naast toepassing in fiscale regelingen ook gebruikt als basis voor andere initiatieven voor duurzamere veehouderij, zoals Groninger Verdienmodel. Door de criteria steeds inhoudelijk op elkaar af te stemmen, ontstaat een transparant en uniform overzicht van verduurzamingsstappen voor de veehouderij. Veehallen en viskwekerijen die het certificaat MDVA behalen, kunnen deelnemen aan de fiscale regelingen MIA en Vamil. Voor melkveestallen is tevens een koppeling met de Regeling groenprojecten.

Het aantal MDV stalontwerpcertificaten laat na een jarenlange daling een stabilisatie zien. De inschatting is dat deze stabilisatie de komende jaren zal aanhouden.

Het aangevraagd investeringsbedrag voor MDV-stallen voor de periode 2007 t/m 2016 bedraagt:

- 4,5 Miljard euro voor MIA/Vamil
- 1,5 Miljoen euro voor Regeling groenprojecten

Het aantal afgegeven MDV-stalcertificaten is voor de periode 2007 t/m 2018 als volgt:

- Reeds gebouwde stallen: 5502
- Stallen nog in aanbouw: 506

KLIMAATLAT

SMK heeft in 2018 verder gezocht naar de financieringsmogelijkheden bij bedrijfsleven en/of overheid voor vervolgonderzoek naar investeringsmaatregelen voor het reduceren van broeikasgassen van stallen. Dit is een vervolg op het inventariserend onderzoek gedaan door CLM in 2017. Hier zijn een aantal potentiële maatregelen voor de Klimaatlat uit gekomen. Begin 2019 is de financiering voor het vervolgonderzoek rondgekomen.

7. TPAC

De Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC) toetst nationale en internationale houtcertificatie-systemen aan de Nederlandse Inkoopcriteria voor duurzaam hout en brengt hierover advies uit aan de Staatssecretaris van IenW. Deze commissie is in het leven geroepen omdat de Rijksoverheid zichzelf heeft verplicht alleen nog duurzaam hout in te kopen. Naast de Inkoopcriteria beschikt TPAC over duidelijke procedures die ervoor zorgen dat de beoordeling van certificatieschema's transparant, betrouwbaar en controleerbaar verloopt. Op dit moment zijn zowel FSC als PEFC door de Staatsecretaris geaccepteerd voor het duurzaam Inkoopbeleid. In 2008 startte TPAC met het beoordelen van certificatiesystemen. FSC is inmiddels voor een tweede maal beoordeeld, terwijl dit voor PEFC nog moet plaatsvinden. Dit is nodig omdat certificatiesystemen zich voortdurend ontwikkelen en areaal gecertificeerd bos met de dag groeit.

Nadat TPAC in oktober 2017 het Chain of Custody certificatiesysteem STIP heeft goedgekeurd, zijn eind 2017 hierover van twee partijen identieke klachten/bezwaren ontvangen. SMK heeft die klachten/bezwaren begin 2018 behandeld volgens de procedure van het Reglement, waarbij onderscheid is gemaakt tussen een klacht over de werkwijze van TPAC en een bezwaar tegen het besluit van TPAC om STIP

goed te keuren. Na afhandeling van zowel klacht als bezwaar zijn klagende partijen in beroep gegaan, waarbij het beroep op de klacht is behandeld door de Raad van Toezicht en het beroep op het bezwaar door het College van Beroep. Met name deze laatste procedure is zeer uitvoerig en langdurig gebleken en resulteerde allereerst in een schorsing van de goedkeuring van STIP. Het beroep op de klacht is door de Raad van Toezicht gemotiveerd en met inbreng via een hoorzitting afgewezen. De behandeling van het beroep of bezwaar heeft uiteindelijk tot eind 2018 geduurd, en resulteerde in een uitspraak begin januari 2019. Hierin erkende het College van Beroep 3 van de 6 beroepsgronden, en heeft daarmee het besluit van TPAC teruggedraaid. TPAC is kritisch over de motivatie van het College van Beroep voor haar uitspraak en beraadt zich nog over de verdere consequenties.

Net als in voorgaande jaren heeft TPAC in haar werkplan voor 2018 aangegeven dat hertoetsingen moeten plaatsvinden van PEFC en Keurhout, aangezien de goedkeuring van deze houtcertificatiesystemen al ruim is verstreken. Hiertoe heeft het Ministerie in het vierde kwartaal ook besloten. De voorbereidingen voor deze hertoetsingen die in de eerste helft van 2019 plaatsvinden, zijn eind 2018 direct getroffen.

8. Projecten

Projecten hebben veelal tot doel om te verkennen of er programma of certificatieschema's ontwikkeld kunnen worden waarmee grotere groepen bedrijven worden gestimuleerd om te werken aan verduurzaming. In 2018 werkte SMK onder andere aan diverse projecten:

- Monitoring Integraal Duurzame Stallen, jaarlijkse monitoring van het aandeel duurzamere veehouderij en stalconcepten (op basis stallen gerelateerd aan totaal aantal stallen in een sector of dierplaatsen gerelateerd aan het totaal aantal dierplaatsen in een sector) in samenwerking met Wageningen Universiteit Livestock Research (WUR LR) en Wageningen Economic Research (WEER)
- Uitvoering van de Rabo groenregeling voor het toetsen van het gebruik van duurzaam hout en het energielabel in nieuwbouwprojecten ten behoeve van hypotheekverstrekking.
- Maatlat Schoon Erf. Dit is een vervolg op het ontwikkeltraject in 2017 en behelst een criteriaset voor investeringen in emissiearme erven, die per 1 januari 2018 gekoppeld is aan de MIA/Vamil regeling. In opdracht en financiering van LTO-fondsen met medefinanciering van ruim 20 waterschappen en het Ministerie van IenW.
- Ontwikkeling van een set criteria voor de productie van duurzame zuivel (zie pagina 15).

9. Colleges en commissie in 2018

In 2018 hebben in de Colleges enkele wisselingen plaatsgevonden. Kees Oomen, eerder voorzitter van het College van Deskundigen Agro Food Plantaardig én Dierlijk, heeft in 2018 zijn taken voor Plantaardig overgedragen aan Kees van Ast. Eerder had hij al zijn voorzitterschap voor het College Dierlijk overgedragen. Beide Colleges Agro Food zijn in ook versterkt in 2018 gezien de opgaves die de Colleges hebben gekregen met de vaststelling van certificatieschema's. De samenstelling van de Colleges is per 1 januari 2019 nu als volgt:

College van Deskundigen Non-food****

mw. Ir. M. Demmers MBA - Voorzitter
Ir. H. Biemans - ING Bank
drs. F.A. Goudswaard - namens de duurzame energiesector
ing. H. Heijsters - uit kringen van het georganiseerde bedrijfsleven
Mw. K. van IJsselmuide - namens de Nederlandse Vereniging van Inkopers (NEVI)
drs. C.J.H. Manniën - namens de rijksoverheid
drs. W. Verhoog - milieudeskundige (werkzaam bij Maurits Groen mgmc)

College van Deskundigen agro/food Plantaardig****

Ir. K.J. van Ast (*) - voorzitter
Dr.ir. F.J.J.A. Bianchi - Wageningen University & Research
J. van den Bosch - AVAG - Platform Toeleveranciers Glastuinbouw
Mw. A. van Dijk (**) - LTO Nederland
M.M. van Giessen - LTO-Noord
ing. F.L.K. Kempkes - Wageningen Plant Research
Ir. W. Rosbergen - Unie van Waterschappen
Dr. R. Pleune - Provinciale Natuur- en Milieufederaties
R. Schouten - DPA (Dutch Produce Association)
Ir. W. Sukkel - Wageningen Plant Research

(*) Opvolger van ir. C.A.C.J. Oomen

(**) Opvolgster van ir. H.M. Hoff

(****) Voor een actueel overzicht van de leden die zitting hebben in de Colleges van Deskundigen, zie de website van SMK onder het menu 'Over SMK'.

College van Deskundigen agro/food Dierlijk***

Dr.Ir. J.W.G.M. Swinkels (*) - voorzitter
P. Boer (****) - Duurzame zuivelketens
ing. R. Hoste - Wageningen Economic Research
Mw. M. Klever Msc (***) - NAJK (Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt)
prof. dr. P.W.G. Groot Koerkamp - Wageningen Lifestock Research
Mw. Ir. P.M. Kok - RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland)
J.D. Lycklama á Nijhoholt - Federatie Agrotechniek
Dr. R. Pleune (****) - Provinciale Natuur- en Milieufederaties
mw. ir. P.S. Zwart - Ministerie van EZ
ir. J. van Diepen - plv. voor Ir.M.P. Cuypers MBA – LTO Nederland
mw. S. Erkelens - plv. voor mw. P. Kok - RVO
ir. A.C.M. van Straaten - plv. voor Mw. Ir. P.S. Zwart - Ministerie van EZ
Ir. M.P. Cuypers MBA (*) - LTO Nederland
Mw. K.A. Gosselink Msc (**) - Natuur & Milieu

(*) Opvolger van ir. F. Mandersloot
 (**) tijdelijk teruggetreden vanwege een belangenconflict
 (***) Opvolgster van ing. W.B. van der Hoog
 (****) nieuw toegetreden

Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC)

mr. G. Borchardt - Voorzitter
ir. E.M. Lammerts van Bueren - ISAFOR
prof. Dr. G.A. Persoon - Universiteit Leiden, Sociale Wetenschappen
P. Zambon Msc - Sustainable Forest Services

COLLEGE VAN BEROEP

prof. Mr. G.M.F. Snijders - Voorzitter
prof. Mr. E.H. Hondius - lid; Molengraaff Instituut voor Privaatrecht
mr. C.J.G.M. van der Weide - lid; Rechter bij Rechtbank Breda
mw. dr. M. van Driel - plv. lid; Public Affairs

10. Accreditatie en certificatie

De Raad voor Accreditatie (RvA) is het controlerend orgaan voor certificatie. Dankzij het toezicht van de RvA op de ontwikkeling en herziening van certificatieschema's voldoet SMK aan de hoogste eisen op het gebied van borging. De certificerende instellingen (CI's) die bij keurmerkhouders de inspecties uitvoeren moeten daarvoor volgens de richtlijnen van de RvA geaccrediteerd zijn. Mede dankzij die controle worden de keurmerken van SMK erkend als meest robuuste keurmerken. Zo werkt SMK al jaar en dag met haar CI's.

In 2018 heeft SMK met collega schemabeheerders en normontwikkelaar NEN een nieuwe werkwijze en een systeem van onderlinge controle ontwikkeld, dat in de plaats komt van de huidige controle door de RvA. Dit volgt uit de beleidswijziging van de RvA om niet langer schemabeheerders te controleren, maar alleen de certificatieschema's, het product van de beheerders, te toetsen. De nieuwe werkwijze zal in 2019 in de praktijk worden gebracht en behelst onder andere om het jaar een externe audit bij schemabeheerders.

In opdracht van het Ministerie van LNV heeft Milieu Centraal een onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid van voedselkeurmerken, en kwam tot de conclusie dat 10 topkeurmerken voldoen, waaronder 'On the way to Planet-Proof'. Dit is mede gebaseerd op de onafhankelijke borging van het certificatieschema.

Certificatie onder toezicht Raad voor Accreditatie

De criteria in de door SMK beheerde certificatieschema's komen via vastgelegde procedures tot stand met behulp van de SMK Colleges van Deskundigen. Via openbare hoorzittingen wordt voor de criteriaontwikkeling verdere afstemming gevonden met onder meer bedrijven en maatschappelijke organisaties. Onafhankelijke certificatie-instellingen controleren of producten, processen of diensten aan de criteria van SMK voldoen. Deze werkwijze verzekert een breed maatschappelijk én betrouwbaar draagvlak.

De ontwikkeling en herziening van certificatieschema's en de controle en certificatie van de producten/diensten wordt uitgevoerd volgens de Europese normen voor productcertificatie (ISO/IEC 17065). Certificatie vindt plaats onder toezicht van de Raad voor Accreditatie (RvA).

De volgende certificaten van SMK werden in 2018 onder accreditatie afgegeven:

BAROMETERS

- Barometer Duurzame Handel en Retail:
  - voor bloemisten
  - voor groothandels in groenten en fruit
- Barometer Duurzaam Terreinbeheer

MILIEUKEUR AGRO/FOOD

- Milieukeur Bewerkte en Verwerkte Producten
- Milieukeur Dierlijke Producten
- Milieukeur Plantaardige producten uit de Open teelt
- Milieukeur Plantaardige producten uit de Bedekte teelt

MILIEUKEUR NON FOOD

- Milieukeur Autoreinigingsmiddelen
- Milieukeur Autowasininstallaties
- Milieukeur Brandblusmiddelen/brandblustoestellen
- Milieukeur Composteerbaar
- Milieukeur Meubelen
- Milieukeur Ongewapende Betonproducten
- Milieukeur Veiligheidstegels, in-situ vloeren en infill voor kunstgrasvelden
- Milieuthermometer Zorg

OVERIG

- Groen Label Kas
- Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur

NIEUWE CERTIFICATIESCHEMA'S

Nieuwe certificatieschema's worden voor accreditatie aangemeld nadat deze in de praktijk zijn gevalideerd. SMK voert de validatie voor de certificatieschema's uit en meldt aan bij de Raad voor Accreditatie. De Raad van Accreditatie beoordeelt of certificatie onder accreditatie kan plaatsvinden.

Dit traject wordt nu uitgevoerd voor de volgende schema's:

- Maatlat Schoon Erf
- On the way to PlanetProof plantaardige producten (volledige herziening Milieukeur Plantaardige producten)

Op de RvA-website staat een lijst met alle certificatieschema's waarop de RvA accreditatie kan verlenen. Die accreditatie kan worden verleend aan de onafhankelijke certificatie-instellingen waarmee SMK licentieovereenkomsten heeft afgesloten.

11. Bestuurlijke en interne zaken

De uitgangspunten van de bestuurlijke structuur van SMK zijn:

- De stichting wordt bestuurd door de directeur
- De leden van de Raad van Toezicht worden op persoonlijke titel benoemd en brengen ervaring en deskundigheid mee die van belang zijn voor het functioneren van SMK
- Er is jaarlijks afstemming over strategische uitgangspunten tussen directie en Raad van Toezicht
- De Raad van Toezicht houdt toezicht op uitvoering van beleid en bestuur van de organisatie en is klankbord voor directie.

In 2018 lag de nadruk van het bestuur op verdere implementatie van de strategie, die in 2015 is ontwikkeld en de opschaaling van activiteiten, met name op het gebied van plantaardige producten. Deze strategie voorziet in een rol van SMK als onafhankelijk platform van verduurzaming en partij die hiervoor criteria ontwikkeld. SMK staat open voor toepassing van door haar ontwikkelde criteria, ongeacht of hierbij gebruik wordt gemaakt van de certificaten en keurmerken die SMK uitgeeft.

Het bestuur van de Stichting bestond in 2018 uit Gijs Dröge, directeur/bestuurder. De Raad van Toezicht bestond in 2018 uit de volgende personen:

André Veneman, voorzitter, tot 1-4-2018

Marcel Schuttelaar, lid, en voorzitter van 1-4-2018 tot 31-12-2018.

Roland Waardenburg, lid

Kathleen Goense, lid, vanaf 1-4-2018

In de loop van 2018 is André Veneman na twee volle termijnen als voorzitter van de Raad van Toezicht afgetreden, en tussentijds opgevolgd door Marcel Schuttelaar. Hij is oprichter van Schuttelaar en Partners – een adviesbureau

'Who is who?', de postvakken van de SMK medewerkers

werkzaam op het gebied van duurzaamheid en gezondheid. De Raad van Toezicht heeft Kathleen Goense begin 2018 aangetrokken als nieuw lid van de Raad van Toezicht.

Mw. Goense was op het moment van benoeming werkzaam bij de Rabobank en in december 2018 gestart als directeur van ZLTO. Marcel Schuttelaar is conform het rooster van aftreden per eind 2018 afgetreden. Zijn opvolgster Eveline van Westerop – directeur van Rijnconsult – is per april 2019 benoemd, waarmee de Raad van Toezicht weer op volle sterkte is. Roland Waardenburg is in 2012 benoemd en in 2016 herbenoemd als lid van de Raad van Toezicht. Hij is partner in het bureau Inclsve en was in het verleden vice-president corporate responsibility bij Ahold.

PERSONEELSZAKEN

Begin 2018 telde het personeelsbestand 15 medewerkers. Gedurende het jaar zijn twee nieuwe projectleiders agro/food aangesteld, waarvan één ter vervanging. Voor de afdeling non-food is een junior projectleider geworven. Daarnaast is met het oog aanstaande pensionering een nieuwe parttime medewerker op het secretariaat aangetrokken. Eind 2018 telde SMK 14 stafleden en 4 medewerkers secretariaat en boekhouding, die eind 2018 samen goed zijn voor 14,7 fte (2017: 12,1 fte). De gemiddelde personele bezetting was in 2018 13,5. Het personeelsbestand is qua leeftijd gespreid, en telt 12 vrouwen en 6 mannen. SMK hecht veel waarde aan een goed en transparant personeelsbeleid. Door het jaar heen wordt er gesproken over het eigen functioneren. Het volgen van coaching en cursussen wordt waar nodig aangemoedigd. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan zorg en gezondheid.

In 2018 was het verzuimpercentage 2,75% (2017: 2,67%). Meer dan de helft van het verzuim had een langdurig karakter. Voor 2019 streeft SMK ernaar over de hele linie een laag verzuimpercentage te bereiken. Hiervoor is geïnvesteerd in een verbeterde ergonomische werkomgeving en flexibiliteit bij het verdelen van de inzet over de dag. Elektronisch agenderen en uren-schrijven zijn algemeen ingevoerd. Het ICT-systeem is actueel en sluit aan bij de gebruikerswensen.

Het systeem stelt personeel in staat van huis uit of op afstand van kantoor in te loggen en te werken.

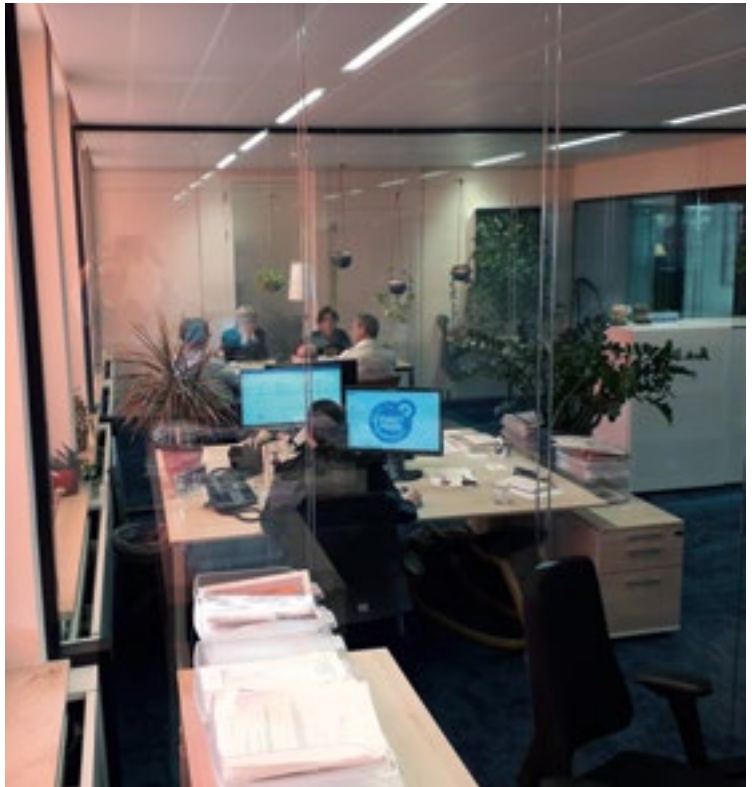
HUISVESTING EN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD INKOPEN

SMK was in 2018 gehuisvest in een kantoorpand dat deel uitmaakt van het Burgemeester de Monchycomplex bij het Vredespaleis in Den Haag. In de loop van het jaar heeft de verhuurder van dit complex verzocht of SMK plaats wilde maken voor een nieuwe grote huurder in het pand, nadat eerder al een groot deel van het gebouw leeg was komen te staan. SMK heeft van dit 'aanbod' gebruik gemaakt en is in oktober van 2018 verhuisd naar de tweede verdieping in het pand Bezuidenhoutseweg 105. In dit pand zijn tevens LTO Nederland en het Voedingscentrum gevestigd, beide organisaties waarmee SMK een relatie onderhoudt.

Het gebouw heeft een Breeam certificaat en is voorzien van een moderne luchtbehandelingsinstallatie, energiezuinige lichtsystemen en gescheiden afvalstromen. Voor de inrichting heeft Bruynzeel een Milieukeur gecertificeerde keuken geleverd. Vrijwel alle meubilair is hergebruikt, bureaustoelen zijn gerefurbished. SMK neemt gegarandeerde groene stroom af, met certificaat van oorsprong. Het pand is ingericht met 'cradle-to-cradle' vloertegels. De nieuwe huisvesting bevalt goed, met name vanwege de lichte werkomgeving en de locatie nabij openbaar vervoer.

Er is veel aandacht voor de verduurzaming van de bedrijfsvoering. Het gebruik van openbaar vervoer voor woon-werk verkeer en zakelijk verkeer wordt gestimuleerd en is daardoor de hoofdwijze van vervoer. De verhuizing naar een locatie nabij Den Haag CS stimuleert ook het gebruik van openbaar vervoer. SMK beschikt voor zakelijk verkeer daarnaast over een bedrijfsauto, een volledig elektrische VW Golf.

Ook bij de inkoop van producten speelt duurzaamheid een doorslaggevende rol. Dit blijkt onder andere uit biologische en On the way to PlanetProof producten voor de lunch en Fair Trade/Max Havelaar koffie en cacao. Gebruiksproducten

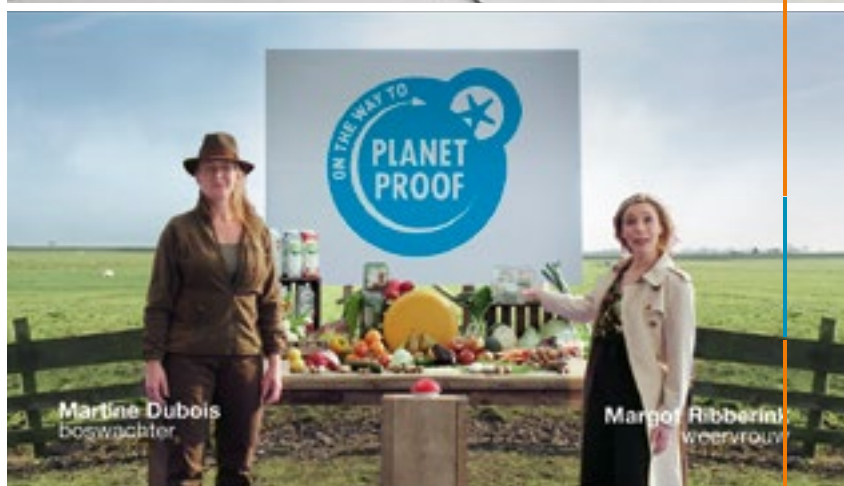
hebben zoveel mogelijk milieukeurmerken, zoals de print/kopieermachine (Nordic Swan en Blaue Engel), brandblussers (Milieukeur), kopieer- en drukpapier (Biotop FSC met het keurmerk van EU Ecolabel). Andere producten, zoals wc-papier en schuimzeep zijn geselecteerd op milieuvriendelijkheid. Het kantoor wordt waar mogelijk schoongemaakt met microvezeldoekjes zonder vloeistoffen. Afval wordt gescheiden in de gebruikelijke recyclebare fracties (papier, glas, gft, kunststoffen en overig).

KLACHTEN EN CONTROLE OP TOEPASSING/ GEBRUIK KEURMERKEN

Controle op het onjuist of onterecht communiceren met SMK-keurmerken is een van de middelen om de betrouwbaarheid van die keurmerken te waarborgen. In 2018 werden één van dergelijke klachten geregistreerd in het klachtenregister: voor het onjuist communiceren met het keurmerk On the way to PlanetProof. Deze klacht is afgehandeld. Daarnaast zijn eind 2017 twee identieke klachten ontvangen naar aanleiding van het besluit van TPAC om het houtcertificatiesysteem Stip goed te keuren. Deze klachten zijn afgehandeld, en vervolgens is het aanleiding geweest voor klagers om een beroep op de afhandeling in te dienen: zowel een beroep op de klacht als een beroep op het bezwaar. Dit zijn twee aparte procedures: Het beroep op de klacht is behandeld en beantwoord door de Raad van Toezicht, en het beroep op bezwaar is behandeld door het College van Beroep. Deze laatste is begin 2019 tot een uitspraak gekomen. De uitspraak betekent dat het besluit van TPAC om Stip goed te keuren moet worden herzien.

12. Communicatie

SMK richt vanouds haar communicatie voornamelijk op professionele doelgroepen (business-to-business) omdat hiermee de toepassing van certificering, keurmerken en benchmarks het meest effectief wordt gestimuleerd. Bekendheid geven aan keurmerken onder consumenten is in die gedachte allereerst de taak van keurmerkhouders of het handelskanaal. SMK ondersteunt daarin en overlegt met regelmaat met veel ketenpartijen om die communicatie af te stemmen en te optimaliseren. Naast persoonlijke contacten zet SMK hiervoor diverse middelen in: e-magazine SMK-Nieuws, websites, factsheets, persberichten; beursdeelname, e-mailings, social media, presentaties, etc.

CONSUMENTEN COMMUNICATIE

In 2018 werd het nieuwe certificatieschema voor On the way to PlanetProof gepubliceerd, en in december 2018 kwamen de eerste gecertificeerde zuivelproducten beschikbaar in de schappen van de retail. Deze sterk groeiende sector binnen PlanetProof maakte het mogelijk en noodzakelijk om het keurmerk bekendheid te geven bij consumenten. De plannen daarvoor werden eind december 2018 ontwikkeld en in februari en maart 2019 geëffectueerd in een tv-commercial,

on-line video's en verdieping van de inzet van social media. Met deze campagne wordt het totale PlanetProof aanbod van zowel plantaardige als dierlijke producten ondersteund.

Door de sterk toegenomen vraag van retailers naar gecertificeerde PlanetProof plantaardige producten werd begin 2018 de consumentenwebsite www.planetproof.nl gelanceerd. De content ervan werd eind 2018 uitgebreid met de informatie over PlanetProof Zuivel. Ook was PlanetProof al actief met eigen accounts op Facebook en Twitter account; in 2018 werd daar Instagram aan toegevoegd.

E-MAGAZINE SMK-NIEUWS

Het e-magazine SMK Nieuws wordt verspreid onder circa 4.100 abonnees en werd in 2018 viermaal gedistribueerd. De lezersdoelgroep ervan is zeer divers: keurmerkhouders, midden- en kleinbedrijven, retailorganisaties, brancheorganisaties, Kamer van Koophandels, ministeries, provincies, waterschappen, gemeenten, milieuorganisaties en particulieren. Na publicatie in het e-magazine worden artikelen vaak 'gerecycled' via nieuwsberichten op de website, e-mailservice en social media.

Boven: tv-commercial On the way to PlanetProof
 Rechtsboven: e-magazine
 Rechts: consumentenwebsite www.planetproof.nl

WEBSITES

In 2018 werden met behulp van een vernieuwde database en een content managementsysteem 15 websites* door SMK beheerd:

- SMK
- Milieukeur
- Milieukeur Internationaal
- On the way to PlanetProof (B2B Nederlands)
- On the way to PlanetProof (B2B International)
- On the way to PlanetProof (Consument)
- Groen Label Kas
- Maatlat Duurzame Veehouderij & Aquacultuur
- Maatlat Schoon Erf
- Barometer Duurzame Bloemist
- Barometer Duurzame Groenten & Fruit
- Barometer Duurzaam Terreinbeheer
- EU Ecolabel
- Register Groenverklaringen
- TPAC

E-MAILINGS

Circa 4.100 personen geven aan digitaal nieuws van SMK en/ of de SMK-programma's in hun e-mailbox te willen ontvangen. Abonnees bevinden zich voornamelijk in de business-to-business doelgroep. In 2018 werden 32 e-mailings gedistribueerd.

SOCIAL MEDIA

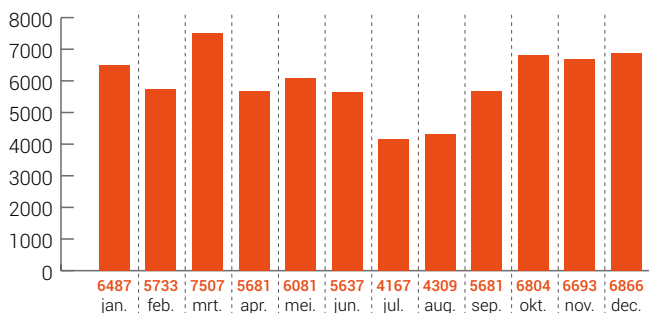
Twitter accounts (13) zijn geregistreerd voor ieder programma en keurmerk. In 2018 nam het aantal Twittervolgers op alle SMK-accounts toe met 39% naar 2.276 (Blief werd geïnactiveerd). De Tweets refereren aan de nieuwsberichten op de SMK-websites, het SMK e-magazine, geven aandacht aan nieuwe certificaathouders of betreffen retweets van publiciteit door derden (bijvoorbeeld van onze keurmerkhouders). Dergelijke berichten worden tevens via individuele LinkedIn accounts (van SMK-collega's) en de SMK-bedrijfspagina van LinkedIn verspreid.

Voor de Barometer Duurzame Bloemist en On the way to PlanetProof is SMK ook actief op Facebook, Instagram en YouTube.

PUBLICITEIT EN PUBLICATIES (PRINT)

In 2018 werden SMK-keurmerken en programma's genoemd in 1.048 publicaties in de schrijvende pers (printmedia voor professionals en consumenten), voor het gerelateerde

Boven:

In 2018 bezochten 71.646 personen de SMK-websites; een stijging van 6,8% ten opzichte van 2017. In maart 2018 werd het hoogste aantal bezoekers per maand gemeten: 7.507; het maandgemiddelde van alle SMK websites bedraagt 5.970 bezoekers.

Rechts: Beurzen, congressen overige bijeenkomsten

bedrag van € 4.240.446 (een toename van 21% ten opzichte van 2017), bij 32.327.517 exemplaren. De toename is vooral toe te schrijven aan de gegroeide media-aandacht voor On the way to PlanetProof (inclusief Milieukeur en Barometers), met een aandeel van bijna 3.6 miljoen euro (84%), EU Ecolabel realiseerde een aandeel van 8%, Maatlat Duurzame Veehouderij 6%.

PUBLICITEIT EN PUBLICATIES (DIGITAAL)

In 2016 werd voor het eerst ook de performance gemeten van de SMK keurmerken en programma's op websites (exclusief social media als Facebook, Twitter en LinkedIn). De 'oplage' (gebaseerd op het gemiddeld aantal bezoekers van een website) bedroeg in 2018 38.133.200 personen bij een gerelateerde mediawaarde van € 363.906.

BEURZEN, CONGRESSEN OVERIGE BIJENKOMSTEN

SMK was vertegenwoordigd op een aantal congressen, beurzen en andere bijeenkomsten om haar programma's en activiteiten onder de aandacht te brengen van specifieke doelgroepen, en met die doelgroepen ook in contact te komen. SMK was onder andere present tijdens de Grüne Woche in Berlijn met een posterpresentatie, en eveneens in Berlijn tijdens de Fruit Logistica. Op de jaarlijkse vakbeurs 'Openbare Ruimte' organiseerde SMK samen met Stichting Groenkeur een sessie over duurzaam inkopen.

SMK-NIEUW

TWITTER

interviews

LINKEDIN

Facebook TV

Instagram

FA

PERSBERICHTEN

E-MAGAZIN

E-MAILINGS

13. Resultaten

IN 2018

SMK heeft het programma On the way to PlanetProof/ Milieukeur in 2018 uitgevoerd voor €888.000. SMK heeft daarmee wederom een grote investering gedaan in de toekomstige groei van plantaardig in de vorm van met name extra personele capaciteit en de inhuur van onderzoekers en consultants. De baten uit afdrachten van keurmerkhouders bedragen €475.000. SMK heeft daarnaast voor de laatste maal een exploitatiebijdrage ontvangen van €100.000 voor het programma On the way to PlanetProof/ Milieukeur. SMK doet volledig beroep op dit bedrag, gezien dit programma met groot verlies heeft gedraaid. Het negatief saldo komt voor rekening van SMK en zal op de reserves in mindering worden gebracht.

Als 'Competent Body' heeft SMK het programma EU Ecolabel uitgevoerd voor €343.000. De baten afkomstig van de afdrachten van keurmerkhouders bedragen €158.000. Het Ministerie van IenW heeft voor EU Ecolabel een exploitatiefinanciering beschikbaar gesteld van maximaal €250.000. Een gedeelte hiervan is overtollig gebleken en zal aan het Ministerie worden teruggestort.

SMK voert het programma Groen Label Kas, in 1999 aan haar overgedragen door het toenmalige Ministerie van VROM, uit in eigen beheer. De kosten ad €154.000 worden gedekt door nog verder gedaalde afdrachten van de certificaathouders. Deze kosten betreffen ook gedeeltelijk de inzet voor Milieukeur/On the way to PlanetProof glasgroenten vanwege de synergie met het programma Groen Label Kas.

SMK voert het programma Maatlat Duurzame Veehouderij, sinds 2008 in opdracht van het toenmalige Ministerie van VROM, uit. De kosten van het beheer van het programma MDVA ad €150.000 worden gedekt door de afdrachten van certificaathouders.

De activiteiten van TPAC in 2018 hebben alleen op projectbasis plaatsgevonden, en betroffen de behandeling van klacht, bezwaar en beroep. Voor de dekking van deze kosten zijn projectbegrotingen ingediend, die na afloop verre van toereikend bleken. Het Ministerie heeft toegezegd de extra kosten alsnog te vergoeden.

Na optelling van alle inkomsten en aftrek van alle kosten resteert over 2018 een negatief exploitatieresultaat van €200.000. Dit resultaat weerspiegelt de groei van SMK, waarbij het merendeel van de inkomsten pas na afloop van het jaar van deelname aan certificatieprogramma's kan worden geïnd. Dit resultaat is lager dan begroot, en dat is met name het gevolg van de noodzaak de personele capaciteit verder uit te breiden gelet op de groei. De overheidsbijdrage is te gering om die tekorten te dekken. De overheidsbijdrage is in de ogen van SMK ook niet te vergelijken met de waarde die de programma's voor de uitvoering van overheidsbeleid vertegenwoordigen. Uitzonderd de extra kosten voor personele capaciteit en onderzoek zijn de overige kosten beneden de begroting gebleven. De verhuizing naar een nieuwe kantoorlocatie en de daarbij behorende investeringen hebben nog een positieve invloed gehad op het resultaat: allereerst kwam door het vroegtijdig opzeggen van de huurovereenkomst een reserve vrij te vallen, en daarnaast ontving SMK

vanwege de bereidheid eerder te vertrekken een verhuispremie. Mede hierdoor is het uiteindelijke resultaat nog wel negatief, -€42.000. Dit komt ten laste van de reserves.

De jaarrekening 2018 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring door GBA Accountants & Adviseurs. In april 2019 is de jaarrekening 2018 goedgekeurd door de Raad van Toezicht en vastgesteld door de directeur/bestuurder. De staat van baten en lasten 2018 is onderdeel van de jaarrekening 2018.

VOORUITZICHTEN VOOR 2019

Voor het programma On the way to PlanetProof / Milieukeur (agro/food, non-food en de barometers) zijn de afdrachten van keurmerkhouders begroot op €960.000. De verwachte sterke groei is deels te danken aan de groei aan inkomsten uit certificatie van plantaardige producten, en voor een groter deel aan de gebruikmaking van het nieuwe certificatieschema voor zuivel. Bij de inkomsten ontbreekt een subsidie van de overheid, die SMK jaarlijks voor de uitvoering van het programma tot nu toe heeft ontvangen. Voor deze subsidie levert SMK een aantal zakelijke diensten aan de overheid, zoals het geschikt maken van standaarden voor maatschappelijk verantwoord inkopen. SMK blijft wel zoeken naar samenwerking met de overheid, met name het Ministerie van LNV, met als oogmerk dat de overheid kan blijven bijdragen aan de zakelijke diensten die SMK aan de overheid levert en het onderzoeks- en innovatieprogramma dat SMK financiert.

Voor het programma EU Ecolabel worden de afdrachten van de keurmerkhouders begroot op €145.000. Het Ministerie van IenW heeft voorzien in de reguliere financiering van 250.000 Euro voor de uitvoering van het EU Ecolabel programma.

Al met al komt de bijdrage van de overheid voor SMK in 2019 uit op ca. 15%. In voorgaande jaren lag dat percentage nog op gemiddeld meer dan 25%.

De kosten in 2019 van het programma Groen Label Kas, begroot op €90.000, worden nagenoeg gedekt door de afdrachten van de certificaathouders. Het budget is aanmerkelijk lager dan in 2018, gezien de dalende inkomsten uit het programma. Op termijn kan wel weer een stijging worden verwacht.

De kosten van het beheer van het programma Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur, voor 2019 begroot op €112.000, worden gedekt door de afdrachten van de certificaathouders. Het bedrag is overigens significant lager dan in 2018.

SMK. Kompas voor duurzamer ondernemen

SMK ontwikkelt, beheert en toetst transparante duurzaamheidscriteria voor keurmerken en benchmarks.

SMK werkt al meer dan 25 jaar voor het bedrijfsleven aan het verduurzamen van producten en bedrijfsvoering. SMK doet dat samen met een uitgebreid netwerk van overheden, producenten, branche-organisaties, maatschappelijke organisaties, retailers, adviesbureaus, wetenschap en ketenpartijen.

De professionele kennis, de accreditatie die de Raad voor Accreditatie aan de SMK-certificatieschema's kan verlenen, met daaraan gekoppelde zorgvuldige werkprocessen en een zeer uitgebreide databank van duurzaamheidscriteria, zijn unieke middelen die SMK inzet voor organisaties die ondersteuning zoeken op het brede gebied van verduurzaming, zoals:

- Ontwikkelen van ambitieuze en objectieve duurzaamheidsnormen
- Toepassen van certificering en keurmerken
- Vorm en inhoud geven aan duurzaamheidsbeleid
- Ontwikkelen van benchmarks
- Toetsen van duurzaamheidssystemen en -keurmerken

SMK

Bezuidenhoutseweg 105
2594 AC Den Haag
Tel. (070) 358 63 00
smk@smk.nl
www.smk.nl

@SMK_Keurmerken

Redactie:

SMK

Vormgeving:

IJzersterk, Rotterdam

Druk:

Drukkerij De Bink, Leiden
FSC®-gecertificeerd

Papier:

SMK-Nieuws wordt gedrukt op Biotop, FSC gecertificeerd papier en is geproduceerd zonder toepassing van optische witmakers en chloorhoudende bleekmiddelen.

©SMK